

מה קורה לשיר שרק הולחן ומה עושה לו הזמר? מה קודם למה - הלחן או המילים? איך נולד לחן, והאם המוזיקה ה"חסידיית" אינה לובשת צורה אחרת? וגם, מהו השיר שהולחן אחרי הטבח בהר-נוף? | לכבוד חג השבועות, יום הילולת דוד המלך - נעים זמירות ישראל, יום ליום לשיחה מוזיקאלית אישית, מעמיקה ומרתקת עם המלחין הדומיננטי ביותר במוזיקה החסידיית העכשווית - אלי קליין, שיוצא מכליו, מדבר לראשונה וחושף סודות מתוך האולפן | שיחת חג

כלתה נפשנו אל גאולת שכינתך ולרצונך השם נכספנו הננו מתחננים ובוכים לפניך אב הרחמן זכור אהבתנו וחייבתנו והשב שכינתך לבית קודשנו כי קשה פרידתך

(שירה: שלמה כהן, תקליט 'מצפים': לחן: אלי קליין)

לשיר הזה, שאותו שר הזמר החסידי ר' שלמה כהן בקולו המתוק כל-כך - וסליחה על הנימה האישית - האזנתי לא אחת בזמן האחרון. זה נשמע כאילו הניגון החם הזה והמילים הם השידוך הכי אולטימטיבי שיש.

השיר הזה הוא ממש 'פירוש המילות' - אני מצביע בפני המלחין שלו, אלי קליין, בפתחו של הריאיון ל'יום ליום'.

הוא מסביר: "תראה: התפקיד שלי כמלחין של מוזיקה יהודית-חסידיית, בשונה מסתם מוזיקה - הוא להדליק זרקור מוזיקלי ולהאיר מילים מתוך העולם הרוחני, עולם התפילה, באור חדש". אלי מוסיף: "לפעמים רק באמצעות המנגינה אפשר לשים לב למילים. יש מילים שאתה אומר כל יום ולא תמיד מרגיש אותן, מה שנקרא 'מלומדה'. אבל לחן נכון יכוון אותך להרגשה חדשה במילים. עמוקה יותר ומרוממת יותר". הוא גם ממחיש: "המילים 'תפילה לעני... ולפני ה' ישפוך', לפני שמרדכי בן דוד לימד אותנו איך צריך לנגן את המילים הללו, אנשים היו עוברים על הפסוק בלי שימת לב מיוחדת. אבל אחרי שגדול הזמר האיר את המילים באמצעות הפנס המוזיקלי שלו, הפסוק נצבע בצבעים עזים ומרגשים וכל עם ישראל זוכה בהבנה חדשה ובחיבור נוסף אל הקב"ה. זהו תפקידי כמלחין במוסיקה היהודית-חסידיית, להאיר את הפסוקים, ממש כמו שמפרשי התנ"ך עושים באמצעות המילים, אני עושה דרך המנגינה".

< אני שומע את השירים הללו ומרגיש שאלה שירי-תפילה של ממש. אתה צועק בתוך המילים.

"אני מסכים עם כל מילה שלך. בכל לחן שלי אני משתדל לחדש איזו שהיא צעקה פנימית של הלב ותפילה חדשה שמעולם עוד לא התפללו. אבל צריך להגיד כי יש גם סוגים אחרים של נגינה שמגיעים מתוך מקום של שמחה, קצביות וקלילות. לעתים רחוקות ניתן לחבר ניגון כזה כך שהוא גם משמח וגם מרגש, אלה השירים הטובים".

תכירו את אלי קליין - מותג עולה במוזיקה החסידיית. רבים משיריו מבוצעים בידי טובי המוזיקאים: מרדכי בן דוד, אברהם פריד, מוטי שטיינמן, שלמה כהן ואחרים. הוא צעיר, בן 31 ומצליח לעשות רבות כדי לגעת לכם בלב ולהעיר לכם את הנשמה. קולו כמעט לא נשמע, הוא פועל מאחורי-הקלעים, ליד הפסנתר. אבל למעשה הוא האיש שמוביל את המוזיקה החסידיית העכשווית ביד רמה, ומי שמתווה את דרכה של המוזיקה היהודית בת-ימינו. אין מוזיקאי נחשב שלא מבקש ממנו שירים, ואין כמעט דיסק חדש ששמו לא נזכר בו.

עכשיו הוא מדבר בראיון בכורה לעיתון 'יום ליום' וחושף סודות מוזיקאליים מהאולפן. השיחה אתו מרתקת ועמוסת תובנות.

"אבינו מלכנו עשה למענך אם לא למעננו אבינו מלכנו עשה למענך והושיענו אבינו מלכנו נקום נקמת דם עבדיך השפוך"

(מרדכי בן דוד סינגל. לחן ועיבוד: אלי קליין & איצי ברי)

גדול הזמר החסידי-עולמי מרדכי בן דוד הגיש סינגל חדש ומרטיט ברוח התקופה והמצב בארץ הקודש: 'נקום'. הסינגל בליווי חברי מקהלת 'שירה' מארה"ב ומקהלת האחים וינברגר מישראל. "בשבועות האחרונים שהיתי בארץ הקודש לכמה מופעים והקלטות לקראת האלבום החדש", סיפר בשעתו בן-דוד, "וכמו כל מי שנמצא בימים האלו בארץ - גם אני נקלעתי למצב ביטחוני רגיש ומתוח. שמעתי את הלחן, נכנסנו לאולפן והקלטנו מיד. כיוונה ההשגחה העליונה והסינגל יצא בשבוע שבו נפטר ההרוג השישי מאותו טבח נורא - הרב חיים יחיאל רוטמן, ה' ינקום דמו".

"האולפן שלי ושל ידידי ושותפי הקרוב איצי ברי, ממוקם בשכונת הר-נוף", משתף קליין. "באותו יום נורא של הטבח המזעזע בבית הכנסת קהילת בני תורה, אנחנו שומעים ומתעדכנים תוך כדי עבודה על המאורע המחרדי. יהודים משלנו, שכנים מהשכונה נרצחים, ואנחנו יושבים ומנגנים! זה ממש זעזע אותי. עצרנו את העבודה ובהמשך היום השתתפנו בהלוויה המצמררת. כעבור כמה שעות מצאתי את עצמי יושב מול הפסנתר, מנגן ונותן ללב לעשות את שלו: 'נקום

יש לי הרבה יותר שירים שלא התפרסמו, מאשר התפרסמו, ומהראשונים יש גם רבים שאני אוהב מאוד ומחכה כבר שיראו אור. אבל צריך להמתין. היופי הוא, שכל זמר בוחר את השיר שמתאים לו. עם כל זמר ההפקה מקבלת גוונים אחרים - גווני אישיותו של הזמר. זה חלק מהיופי שבמוזיקה